

فصل هجرت به شمال

مترجم:

دکتر عاطی عیات

عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان

مؤلف:

الطیب محمد صالح أحمد

سرشناسه	: صالح، طیب، ۱۹۲۹ - م.
عنوان قراردادی	: Salih, al-Tayyib
عنوان و نام پدیدآور	: موسم الهجرة الى الشمال. فارسی
مشخصات نشر	: فصل هجرت به شمال / نویسنده: طیب محمد صالح احمد؛ ترجمه: عاظمی عیبات.
مشخصات ظاهری	: اهواز: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز، ۱۳۹۸.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۴۹۹۰۳۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: داستان‌های عربی — قرن ۲۰ م.
موضوع	: Arabic fiction -- 20th century
شناسه افزوده	: عیبات، عاظمی، ۱۳۵۶ - مترجم
رده بندی کنگره	: ۴۸۷۴PJA
رده بندی دیویی	: ۷۳۶/۸۹۲
شماره کتابشناختی ملی	: ۶۰۶۱۳۹۴

فصل هجرت به شمال

ترجم: دکتر عاظمی عیبات
ویراستار: دکتر عاظمی عیبات
ناشر: انتشارات علوم و فنون پزشکی اهواز
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸
شمارگان: ۱ نسخه
قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

اخطار

هرگونه چاپ و تکثیر (اعم از: زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، به CD) از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع است. متخلفان به موجب بند ۵ ماده ۱ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند

مرکز نشر و پخش: اهواز - امانیه - خیابان سقراط غربی جنب مجتمع تصادفات دادگستری - کوچه خاکسار - پلاک ۱۲۰
تلفن تماس: ۰۶۱-۳۳۳۲۸۹۳-۳۳۳۳۲۸۶۵. دورنگار: ۰۶۱-۳۳۳۶۴۵۶۸

سخن مترجم:

الطیب محمد صالح أحمد در سال ۱۹۲۹ میلادی در شمال سودان، در منطقه مروی در روستای کرمکول به دنیا آمد وی در جوانی برای تکمیل مطالعات خود به خارطوم نقل مکان کرد و سپس به انگلستان سفر کرد و در آنجا تحصیلات خود را در رشته مطالعات امور سیاسی بین‌المللی ادامه داد. سرانجام در یک بیمارستان در پایتخت بریتانیا لندن، در شب چهارشنبه ۱۸ فوریه ۲۰۰۹ درگذشت.

طیب صالح نویسنده‌ای سودانی است که بیشتر عمر خود را در اروپا سپری کرده و به عنوان یکی از سرآمدترین نویسندگان و داستان‌نویسان عرب به حساب می‌آید. هنگامی که رمان «موسم الهیره الی الشمال» را به چاپ رساند از جانب محافل ادبی به او لقب نابغه‌ی داستان‌نویسی عرب داده شد. این رمان در لیست صد کتاب برتر جهان قرار دارد با این وجود در زمان انتشار آن دولت سودان و مصر و سایر کشورهای عربی از نشر آثار وی ممانعت به عمل می‌آوردند. «وی» نویسنده‌ی داستان‌نویسی تا بدانجا رسید که به معلم داستان‌نویسی جدید شهرت یافت و در سال ۲۰۰۹ میلادی نامزد جایزه‌ی نوبل ادبی شد.

طیب صالح فرزند آمیختگی فرهنگی است: سه فرهنگ، آفریقایی، عربی و غربی است.^۱ برخی از ناقدان برجسته وی را به دلیل مهارت و موهبت «نه‌اس» در زمینه‌ی رمان‌نویسی به عنوان کاندید، جانشینی رمان‌نویس برجسته «نجیب محفوظ» معرفی کرده‌اند و به او لقب «نخبة داستان‌سرایی عربی» داده‌اند.

طیب صالح علی‌رغم دوری و ترک وطن، اصالت عربی-آفریقایی و احساس عمیق و دلبستگی به اماکن و اشخاص ملی و میهنی‌اش را که سرشار از عادات شریف و متعالی برگرفته از زندگی در شمال سودان می‌باشد را حفظ نموده و در واقع شمال سودان ماده‌ای

۱- محمد حیدری، مقدمه پایان‌نامه تحلی کارشناسی ارشد: بررسی داستان‌های کوتاه طیب صالح، ۱۳۸۹، دانشگاه سبزوار.

است که برای نمونه‌های انسانی خویش از آن بهره می‌جوید و شخصیت‌های داستانی‌اش از مردان و زنان و کودکانی است که با آنان بوده و یا به عبارت دیگر از جنس و نژاد خود اویند. رمان «موسم الهجرة إلى الشمال» بیش از هر اثر دیگری نام وی را بر سر زبان‌ها انداخت، وی توانست با این رمان جایگاهی را که سال‌های سال نجیب محفوظ با رمان‌های متعدد به خود اختصاص داده بود، تنها با «موسم الهجرة إلى الشمال» به خود اختصاص دهد. ترجمه‌ی این رمان به پنجاه و شش زبان زنده‌ی دنیا و انتخاب آن به عنوان یکی از صد رمان برتر دنیا گواه اهمیت والای ادبی این اثر است. طیب صالح در این اثر به بررسی شکاف ارتباط غرب و شرق می‌پردازد، مضمون اصلی این رمان، برخورد شرق و غرب با یکدیگر است. وی در انجام این رسالت خویش در به تصویر کشیدن دو جامعه‌ی کاملاً متفاوت، در دو برهه‌ی زمانی مختلف، در قالب روایت از زبان دو راوی از دو نسل مهاجران به غرب که گاه به صورت تضاد ذهنی است، موفق بوده است. رمان "موسم هجرت به شمال" را بر اساس مفاهیم اصلی نظریه‌ی پسا استعمار که با تکیه بر در هم شکستن مفهوم غرب جدید شکل گرفته است بررسی می‌کند؛ بدین معنا که چهره‌ی واقعی تمدن غرب را برملا می‌سازد، غربی که با دایره تمدن کردن کشورهای غیرغربی به استثمار و برکندن ریشه‌های فرهنگی و در نهایت استثمار ارضی و فرهنگی این سرزمین‌ها می‌پردازد.

بر این اساس، عامل اصلی موفقیت موسم هجرت به شمال در میان ده رمان عربی مشابه، «در تصویر عینی و برهنه آن در به دست دادن مفاهیم پسااستعماری و به دنبال آن، اجتناب از هرگونه نگاه ایدئولوژیک و پیام محور و یا آرمانی به روابط میان استعمارگر و استعمار زده است. این رمان با بدست دادن تصویری برهنه و هولناک از خرد شدن هویت جامعه سودانی، به ویژه طبقه روشنفکر این کشور، تأثیرات و پیامدهای دردناک اجتماعی،

اقتصادی و سیاسی استعمار نو را با بهره‌گیری از روایتی چند لایه و متکثر به تصویر کشیده است»^۲.

از دیگر رمان‌های و داستان‌های طیب صالح می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

- ضو البیت (بندر شاه)

- دومة ود حامد

- عرس الزین

- مریه د

- نخلة سی "جدول

- منسی بسان ناد، علی طریقه

- المضيؤون كن نجوم من اعلام العرب والفرنجة

- للمدن تفرد وحديث - "الشرق

- للمدن تفرد وحديث - الغرب

- فی صحبة المتنبی ورفاقه

- وطنی السودان

- ذکریات المواسم

- خواطر الترحال

دکتر عاطی عبیات

بهمن ماه ۱۳۹۸

۲- کمال باغجری، شهریار نازی، (۱۳۹۴): خوانش پسا استعماری رمان موسم هجرت به شمال اثر الطیب صالح، مجله ادب عربی، دوره ۷، شماره ۱، دانشگاه تهران.